
SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET BREDSELET I LYCKSELE KOMMUN

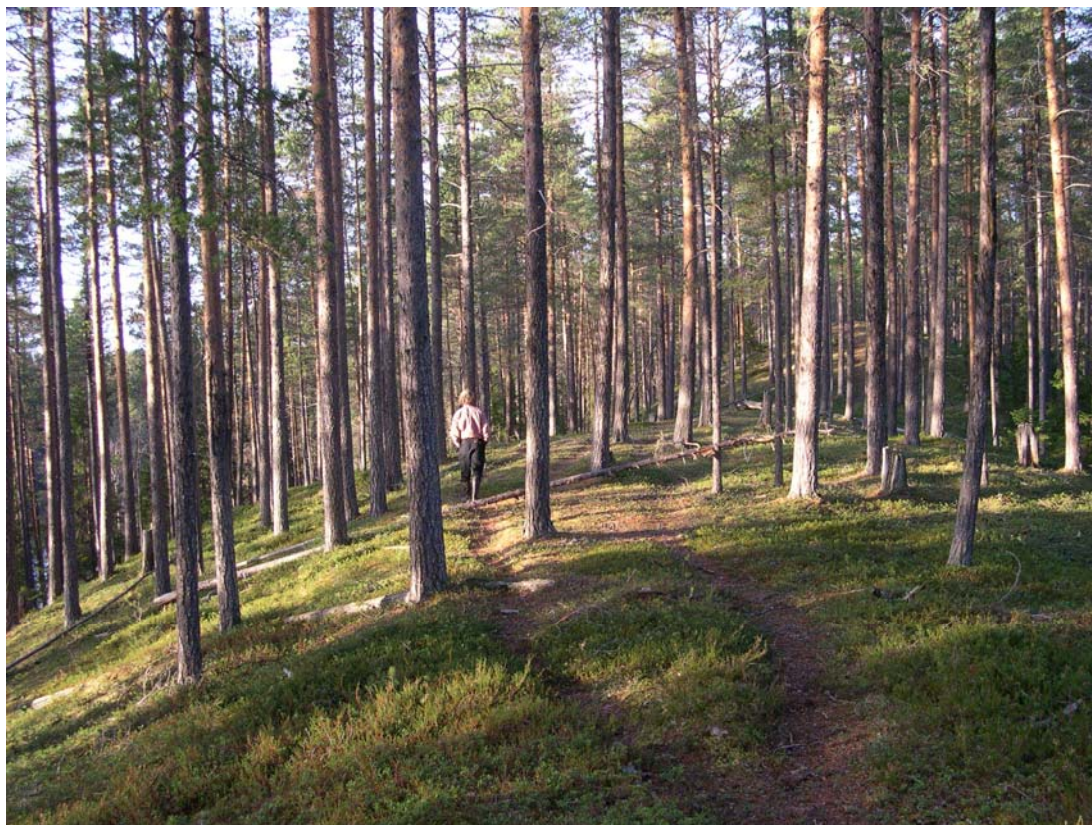

Foto: Johan Falck/Länsstyrelsen

Länsstyrelsen i Västerbottens län
Storgatan 71B
901 86 Umeå
Växel: 090-10 70 00

1. Syftet med säkerställande och skötsel

Syftet med säkerställande och skötsel av Bredselets naturreservat är att bevara och återskapa värdefulla naturmiljöer såsom skiktade och brandpräglade tallskogar på sandsediment, åsbarrskogar och lövrika skogsklädda raviner. Syftet nås genom naturvårdsbränning och genom att naturliga processer tillåts fortgå ostört. Naturskogsstrukturer som skiktning, död ved och gamla grova träd ska finnas i gynnsam omfattning. Typiska växt- och djursamhällen och arter inom området ska ha ett gynnsamt tillstånd. Friluftsliv som grundar sig på allemansrätten ska kunna bedrivas i hela reservatet och besökare ska kunna se och uppleva områdets typiska naturmiljöer och arter. Utöver friluftsliv, ska reservatet även kunna nyttjas för naturstudier, undervisning samt forskning.

Natura 2000

En del av Natura 2000-området Öreälven (SE0810434) ingår i reservatet. De naturtyper som ska skyddas i Öreälven som helhet är bl.a. *naturliga större vattendrag av Fennoskandisk typ* (3210) och *vattendrag med flytbladsvegetation och vattenlevande mossor* (3260). Arter som ska skyddas inom Öreälvens vattensystem är bl.a. Utter (*Lutra lutra*), Lax (*Salmo salar*), Stensimpa (*Cottus gobio*) och Bred gulbrämad dykare (*Dytiscus latissimus*).

2. Beskrivning av naturreservatet

Administrativa uppgifter

Namn	Bredselet
Nummer	2402192
Reg-DOS id	2014040
Natura 2000	Berör del av Öreälven, SE0810434
Kommun	Lycksele
Län	AC
Lägesbeskrivning	Ca 27 km S Lycksele, ekokarta 21I 8h-i, 7i Mittkoordinat (RT90 2,5 gon väst): 1639762, 7141210
Naturgeografisk region	30 a, Norrlands vågiga bergkullterräng med mellanboreala skogsområden och 32 c, norra Norrlands barrskogsområden och bergkullslätter
Gräns	Se beslutskarta
Värdetrakt	-
Bränningstrakt	Skarda, tall
Ägarkategori	Staten genom naturvårdsverket (land), staten genom Fastighetsverket (vatten)
Fastigheter	Örålandet 1:6, del av Örålandet 1:3
Förvaltare	Länsstyrelsen i Västerbottens län
Totalareal	299 ha
Skyddad areal produktiv skog	168 ha

2.2 Naturtyper inom området

Naturtypsindelning ¹		Areal (ha)
Tallskog	Tallskog av lavtyp (2.1.1.1)	89,3 ha
	Tallskog av ljung-kråkristyp (2.1.1.2)	22,4 ha
	Tallskog av lingonristyp (2.1.1.4)	34,5 ha
Granskog	Granskog av lågombunkstyp (2.1.2.2)	19,0 ha
	Sumpgranskog av ristyp (2.1.2.3)	1,1 ha
Lövskog	Sumpbjörkskog av ris-grästyp (2.2.1.6)	1,8 ha
Våtmark	Fattigkärr av tuvsäv-blåtåteltyp (3.2.3.2)	7,3 ha
Vatten	Sötvatten av gul näckrostyp (6.2.1.3)	3,4 ha
	Vegetationsfria vattenytor	120,2 ha

¹Naturtypsindelning enligt *Vegetationstyper i Norden, 1994* (se bilaga 1).

Naturtypsindelning ²		Areal (ha)
Skog	Västlig taiga(9010)	87,5 ha
	Åsbarrskog (9060)	22,4 ha
	Lövsumpskog (9080)	1,4 ha
	Övrig skogsmark (9900)	53,2 ha
Våtmark	Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn (7140)	2,8 ha
	Övrig öppen våtmark (7926)	4,5 ha
Vatten	Dystrofa småvatten och vattenmosaiker (3160)	3,4 ha
	Naturliga större vattendrag av fennoskandisk typ (3210)	120,2 ha
Övrig mark	Övrig öppen icke-natura-typ (6960)	3,6 ha

² Naturtypsindelning enligt basinventering av skyddad natur, rådets direktiv 92/43 EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (se bilaga 2).

2.3 Beskrivning av reservatet

Bredselets naturreservat ligger ca 27 km söder om Lycksele utmed Öreälven. Området utgörs av ett landskapsavsnitt med terrasser av sandsediment utmed en ca fem km lång sträcka av Öreälven. Öster om älven är terrängen relativt kuperad, med en brant moränrygg som sluttar ner mot en smal älvterrass. På älvens västra sida breder ett flackt landskap med omväxlande sandhedar och flikiga våtmarksområden ut sig. En skarpt markerad rullstensås går i dagen på flera ställen inom reservatet. Huvuddelen av åsen är synlig i terrängen som skarpt utskjutande uddar i Öreälven. Ett flertal mindre bäckar skär ner i sandsedimenten väster om Öreälven och bildar markerade raviner i det flacka landskapet.

Berggrunden i norra delen av reservatet består av ådergnejsomvandlade sedimentära bergarter (gråvacka), medan berggrunden i södra delarna av reservatet och dess omgivning till övervägande del består av näringsfattig äldre granit till granodiorit, så kallade urgranit. Direkt uppströms reservatet finns ett område med mer näringsrik basisk metavulkanit. Jordarterna inom reservatet består i huvudsak av sandiga isälvs-sediment. Öster om Öreälven finns även mindre inslag av moränbackar. En rullstensås som är uppbyggd av grovt grusmaterial löper längs med Öreälven genom hela reservatet. På fyra olika ställen skjuter den ut som långa, skarpt markerade uddar

Översiktskarta Bredselets naturreservat.

Bredselets skogar består i huvudsak av äldre, skiktade och brandpräglade tallskogar av torr lav-ristyp. Gamla tallar på mellan 150 till 200 år finns spridda över större delen av området. På rullstensåsens uddar i Öreälven söder om Öretorp, samt på moränslutningen mellan skogsvägen och Öreälven omedelbart söder om torpet finns områden med luckiga, gruppställda och flerskiktade tallnatskogar. Här finns en yngre trädgeneration på knappt 100 år, ett dominerande bestånd på ca 180 år samt ofta allmänt med 200 till 250 åriga överståndare där många har brandljud. Död ved i form av torrträd finns spridda i bestånden medan det är mer sparsamt med liggande död ved. På Öreälvens södra sida, samt i ett mindre område norr om älven intill reservatets västra gräns finns områden med svagt skiktade äldre tallskogar på sandse-

diment. Huvudbeståndet är här ca 180 år gammalt, mestadels finns ett väl utvecklat undre skikt med drygt 100 till 140 år gammal tall. Här och var finns även någon enskaka överståndare på dryga 200 år. Det är relativt gott om nydöda torrträd och törskateangripna tallar i hela detta område. Många av de försvagade tallarna har även angripits av mindre mörghorv. På hela heden söder om älven finns ett allmänt inslag av gamla kolade brandstubbar. I de branta niporna mellan hedmarkerna och Öreälvens stränder finns som regel ett stort inslag av solexponerad, grov och spärrgrenig tall, en del gran äldre än 150 år samt en hel del lövträd av främst asp och björk. På södra sidan om älven är aspen ofta både grov och gammal. Många av asparna torde där vara minst 150 år gamla. Norr om älven är lövet vanligen yngre, omkring hundra år gammalt. Längs de mindre bäckar som skär ner i sedimentmarkerna på ömse sidor om älven växer välutvecklade gamla ravinskogar med gott om gamla senvuxna granar och ett betydande lövinslag av björk, sälg och gråal. I botten på ravinerna har skogen ofta karaktären av en örtrik sumpskog, medan sluttningarna består av frisk mark. Bitvis finns det allmänt med stående och liggande död ved av både gran och löv i ravinerna. Många granar nere i ravinbottarna är rikligt behängda med garn- och skägglavar. På en mindre udde i Öreälven i reservatets norra del finns ett några hektar stort område med yngre björkdominerad lövsumpskog. Inom reservatet finns även flera mindre områden med kraftigt påverkade skogar. I sluttningarna nordväst om Öretorp samt i reservatets nordvästra hörn finns enskiktade, ca 120 till 150 år gamla tallskogar som gallrats i relativt sen tid. I reservatets sydspets finns även ett område med triviala unga - medelålders tallskogar.

Nordspetsen på den södra udden. Foto: A. Garpebring/Lst

Några mindre, i huvudsak öppna myrar av starrkärrstyp finns i anslutning till reservatets västra kant samt i dess nordöstra del. Våtmarkerna är vanligen svagt dikningspåverkade och flera av dem berörs av skogsvägar. Längs med Öreälvens stränder och på några av de mindre grusholmarna som finns där rullstensåsen går i dagen ute i

älvens mitt finns områden med starr och videbevuxna raningar. Isskavningar vinter-tid verkar bidra till att videbuskarna hålls hårt nedtryckta och sällan når över en halvmeters höjd. Även träden som står närmast strandlinjen har ofta tydliga märken av isskavningar.

Bredselet ligger inom den sträckning av Öreälven som kallas Örån. Hela älven är klassad som ett Natura 2000-område, riksintresse för naturvård och friluftsliv och är dessutom utpekad som ett nationellt särskilt värdefullt vattendrag och därmed prioriterad för skydd och restaureringsinsatser. I dessa övre delar av avrinningsområdet rinner älven genom ett flackt men variationsrikt landskap med korta strömsträckor, lugnflytande sel och mindre vattenfall. Älven är sjöfattig men bland de talrika selen är Bredselet det största längs älvens hela sträckning. Huvuddelen av det 5 km långa avsnitt av Öreälven som ligger inom Bredselets naturreservat utgörs av lugnflytande, vegetationsfattiga sel. Längst i söder återfinns en mindre strömsträcka. I de vikar som bildas där rullstensåsen skjuter ut i selen bildas bakvatten med mer näringsrik vegetation. I vikarnas inre finns bland annat en del mindre områden med bladvass.

Bredselets karaktär av gamla skiktade tallskogar på sedimentmarker och solöppna tallskogar på skarp lavrished gör området gynnsamt för växter och djur som är beroende av dessa ekosystem. Det älvnära läget, samt tillgången på mikrohabitat i de många ravinmiljöerna gör att även arter knutna till stabila miljöer med hög och jämn fuktighet återfinns inom reservatet. Någon regelrätt artinventering har ej genomförts i reservatet, men troligen förekommer flera typiska arter av marksvampar och insekter knutna till äldre tallskogar på sandsediment. Flera av bäckravinerna inom reservatet utgör potentiella växtplatser för t ex trådbrosklaven. Flera ovanliga arter knutna till gamla lövträd förekommer på de grova asparna utmed Öreälvens stränder. Fyndet av den lilla asplevande mossan dvärghättemossa (*Orthotrichum pumilum*) på en asp i området utgör första fyndet för Lycksele lappmark och tillika det hittills nordligaste kända fyndet i landet. Följande noteringar av ovanliga och intressanta arter har gjorts i området (hotkategori enligt rödlistan 2005 anges inom parentes): barkticka, doftticka (VU), gammalgransskål (NT), granticka, ullticka, blanksvart spiklav, bårdlav, parasitspiken *Chaenothecopsis fennica*, kolflarnlavar, korallblylav, kortskaftad ärgspik, liten aspgelélav (VU), liten spiklav, lunglav (NT), rödbrun blekspik (NT), skinnlav, slanklav, småflikig brosklav (NT), stuplav, talltagel, vedskivlav, violettgrå tagellav (NT), vitgryning nållav, vitskaftad svartspik (NT), dvärghättemossa, källpraktmossa, mindre mörghorre, dalripa, duvhök, järpe, orre, tjäder, tofsmes och tretåig hackspett (VU).

Det finns mycket gott om kulturspår inom Bredselets naturreservat. Längs med älvsstranden, på ömse sidor om Bredselet, finns flera större områden med fynd av förhistoriska boplatser. Minst 12 stycken fynd som indikerar stenåldersboplatser finns i eller i omedelbar anslutning till reservatet. I och i anslutning till boplatserna har man hittat rikligt med skärvstensfynd, avslag av kvarts, kvartsit och rosenkvarts, en del flintarester, skörbrända stenar och andra spår av härdar, brända ben, ett bryne och en stenklubba. Dessutom finns spår av ytterligare fyra härdar av senare datum inom reservatet, samt flera gamla fångstgropar i sandmarkerna i reservatets västra del. Sandhedarna intill Öreälven utgör viktiga betesmarker för rennäringen och området har nyttjats av renskötseln under lång tid. Bredselets naturreservat ligger inom ett

riksintresse för rennäringen. Två renflyttningsleder av riksintresse går genom reservatets på var sin sida av älven. I reservatets södra del finns en kritisk passage för renflyttningen identifierad.

Öreälven är ett vattendrag som nyttjats flitigt för flottning. Spår av flottningsepoken går att hitta på många ställen längs älven. Inom reservatet finns dock inga bevarade flottningsslämningar. Reservatets skogar bär alla spår av äldre tiders nyttjande av skogsmarken. Bland annat förekommer en del gamla, helt mjuka stubbar, som bär spår av manuella avverkningsmetoder. I stora delar av området finns även spår av stubbrytning, där stubbar plockats upp och nyttjats vid tjärframställning. Ruiner från tre tjärdalar finns i reservatets östra del. Lumpade stockdelar och stämplingsbleckor på enstaka gammeltallar kan även påträffas här och var i reservatet.

Öretorp, som ligger i direkt anslutning till reservatet, är ett välbevarat gammalt torp. Torpet anlades omkring år 1900 som ett s.k. bolagsställe på Mo & Domsjös ägor. I början av 30-talet köptes torpet lös av dåvarande brukare, som sedan sålde det tillbaka till MoDo när de flyttade därifrån 1949. Kort efter detta överläts torpet i samband med ett markbyte till Sveaskog, vilka äger och förvaltar det än i dag. Raningsmarkerna utmed Öreälvens strand nyttjades tidigare med all säkerhet för slåtter och bete, bland annat av boende på Öretorp och i omgivande byar. Delar av skogsmarken inom reservatet har troligen även nyttjats för skogsbete.

Öretorp. Foto: A. Garpebring/Lst

Bredselet är främst ett lokalt friluftsområde och används för fiske, jakt, svamp- och bärplockning.

3. Skötselområden för naturvärden med bevarandemål och åtgärder

Reservatet är indelat i 5 skötselområden med utgångspunkt från de övergripande naturtyperna i området samt den skötsel som ska genomföras inom respektive område (bilaga 3). För varje skötselområde redovisas ett antal mätbara bevarandemål. Skötselområdets bevarandetillstånd anses gynnsamt när dessa bevarandemål är uppnådda.

3.1 Skötselområde 1, skog med fri utveckling, areal 30 ha

Skötselområdet består i huvudsak av grandminerade skogar på frisk till blöt mark, oftast utmed mindre bäckar (bilaga 3, delområde 1). Stora delar utgörs av djupt nedskurna raviner med örtrik och bitvis sumpig vegetation. Mindre delar av skötselområdet består av äldre tallskogar på sandsediment eller lövdominerade skogar. Merparten av skötselområdet utgörs redan i dag av olikåldriga bestånd med gott om gamla träd. Skötselområdets skogar ska lämnas för fri utveckling, vilket innebär att utvecklingen ska präglas av naturliga processer så som trädens åldrande och döende, stormfällningar, insekters och svampars nedbrytning av ved samt nyetablering av träd i skogen. De arealer skog i skötselområdet som ej utgörs av naturskog i dag ska på sikt och genom frånvaro av mänskliga ingrepp få utvecklas mot ett naturskogsartat tillstånd med samma bevarandemål som omgivande skogar.

Bevarandemål

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- arealen naturskog uppgår till 30 ha.
- volymen död ved uppgår till minst 20 % av det totala virkesförrådet levande och döda träd.

Skötselåtgärder

Inga åtgärder.

3.2 Skötselområde 2, skog som ska skötas med naturvårdsbränning, areal 137 ha

Skötselområdet består i huvudsak av tallskogar på torr till frisk mark (bilaga 3, delområde 2). Stora delar utgörs av tallskog på sandsediment och på rullstensåsar. Mindre delar av skötselområdet består av fuktigare svackor med grandminerad och ofta lövrik skog. Närmast Öreälven finns som regel även en bård med lövrik barrblandskog med stort inslag av gammal grov asp. Drygt två tredjedelar av skötselområdets skogar utgörs redan idag av naturskogsartade skogar med skiktning och god tillgång på gamla träd. Död ved förekommer däremot överlag rätt sparsamt inom hela skötselområdet. Skötselområdets skogar ska skötas genom naturvårdsbränning och/eller brandefterliknande åtgärder. Skötselområdet bör delas upp i ett flertal delområden som bränns vid olika tillfällen. Uppdelningen föreslås för att det sprider åtgärderna i tid vilket sträcker ut nyttan av åtgärderna för brandgynnade arter. Dessutom innebär ett obränt område kontinuitet med möjligheter till kolonisation till de brända delarna. Det är också lättare att hantera och övervaka ett mer begränsat område. Bredselet ligger inom en av länsstyrelsen utpekad bränningstrakt där vi kommer att satsa extra mycket på naturvårdsbränningar i reservat.

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- arealen brandpräglad naturskog uppgår till 137 ha
- naturvårdsbränning och/eller brandefterliknande åtgärder berör hela området minst vart 80:e år
- volymen död ved uppgår till minst 20 % av det totala virkesförådet levande och döda träd
- brandskadade träd förekommer med minst 20 stammar/ha
- efter brand sker förnygring med minst 500 tallar/ha som når en höjd av minst 5 meter

Skötselåtgärder

Naturvårdsbränning och/eller åtgärder som efterliknar brand skall utföras inom skötselområdet. En exakt avgränsning för enskilda naturvårdsbränningar tas fram i samband med den detaljplan som görs strax innan bränningen (brandplanen). De utvalda delarna bör brännas med ett för området naturligt intervall, vilket är med 50-80 år. Om graninväxning i delar av området utgör ett hinder kan avverkning för att underlätta kontrollerad bränning genomföras. Vid den praktiska planeringen av bränningen ska detaljhänsyn tas till lövrika kantzoner och mindre, fuktiga biotoper där så är praktiskt möjligt. Ovan beskrivna åtgärder kommer att infogas i en övergripande planering för naturvårdsbränning i länets samtliga naturreservat. Det innebär att en prioritering kommer att ske inom tillgängliga resurser, där ovan beskrivna skötselåtgärder kommer att vägas mot liknande åtgärder i andra naturreservat. Någon tidpunkt för genomförande föreskrivs därför inte i skötselplanen.

3.3 Skötselområde 3, våtmarker med fri utveckling, areal 7 ha

Skötselområdet består till största delen av ett antal mindre, mestadels öppna starrbevuxna kärr (bilaga 3, delområde 3). I reservatets sydöstra del finns en mindre översvåmningsvåtmark som vattenfylls i samband med högvattenflöden i Öreälven. Skötselområdets myrar ska utvecklas fritt utifrån naturliga hydrologiska processer med de strukturer och artsamhällen som hör dessa naturtyper till.

Bevarandemål

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- arealen våtmarker uppgår till 7 ha

Skötselåtgärder

Inga åtgärder.

3.4 Skötselområde 4 sjöar och vattendrag med fri utveckling, areal 123 ha

Området består av en ca 5 km lång sträcka av Natura 2000 vattendraget Öreälven. Merparten av sträckan utgörs av lugnflytande sel. Ett par mindre strömsträckor återfinns i reservatets södra del. Utmed Öreälvens stränder, samt på några mindre fastmarksholmar finns en smal zonerad bård med högvuxen starrvegetation och videbuskage. Raningsmarkerna inkluderas här i skötselområdet för vattendraget. Inom reservatet finns även tre mindre skogstjärnar. Skötselområdets sjöar och vattendrag

ska utvecklas fritt utifrån naturliga hydrologiska processer med de strukturer och artsamhällen som hör dessa naturtyper till.

Bevarandemål

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- arealen dystrofa sjöar uppgår till 3 ha
- arealen naturliga större vattendrag uppgår till 120 ha
- naturliga vattenfluktuationer tillåts råda

Skötselåtgärder

Inga åtgärder.

3.5 Skötselområde 5 övriga mark, areal 4 ha

Området består av en kraftledningsgata som löper tvärs genom reservatet. Skötselområdet ingår enbart som arronderingsmark i reservatet och saknar helt naturvärden. Några bevarandemål anges därför ej för skötselområdet.

4. Skötselområden för friluftsliv- och kulturvärden med mål och åtgärder

Hela reservatet redovisas som ett skötselområde med avseende på kulturvärden, friluftsliv och anläggningar (bilaga 4). Besöksfrekvensen till Bredselet bedöms få måttlig omfattning. Den förväntade ökningen av besök till följd av reservatsbildningen bedöms inte komma att äventyra området naturvärden.

4.1 Skötselområde för Friluftsliv och anläggningar

Det övergripande målet för friluftslivet är att området ska nyttjas utifrån dess naturgivna förutsättningar. Nyttjandet av området som utflyktsmål ska främjas genom att en reservatsentré iordningställs intill gården Öretorp. En informationsskylt (A2) med karta över reservatet ska sättas upp vid entrén. Ytterligare skyltar (2 stycken) sätts upp i andra delar av reservatet, en intill vägen i reservatets norra spets, en söder om kraftledningsgatan väster om Öreälven. Förslag på placeringar av anläggningarna presenteras på kartan i bilaga 4.

Mål

- Det ska finnas en tydlig entré till reservatet
- Det ska finnas väl underhållna informationsskyltar med beskrivning av natur- och kulturmiljöer i reservatet, föreskrifter för allmänheten samt en karta

Skötselåtgärder

- Montering av informationsskyltar.

5. Övriga anläggningar

Inga övriga anläggningar finns inom reservatet.

6. Nyttjanderätter

Jakt och fiske får bedrivas av respektive rättsinnehavare enligt gällande lagstiftning och i enlighet med gällande reservatsföreskrifter.

7. Utmärkning av gränser

Reservatet ska hållas väl utmärkt enligt svensk standard och Naturvårdsverkets anvisningar. Gränserna bör ses över vart 10:e år och målas om vid behov.

8. Sammanställning av skötselåtgärder

Skötselåtgärd	Var	Prioritet ¹
Naturvårdsbränning	Se bilaga 3	1
Montering av informationsskyltar	Se bilaga 4	1

¹Siffran anger prioriteringsordning utfall genomförandet av skötselåtgärderna begränsas av tillgängliga resurser, där 1 är högsta prioritet och 3 lägsta.

9. Uppföljning och tillsyn

Tillsynen av området utförs av naturvårdsförvaltaren och ska dokumenteras skriftligt. Tillsynen innefattar, utöver en besiktning av att reservatsföreskrifterna efterlevs, även alla anläggningar, utmärkningar och skyltar inom reservatet. Uppföljningen ska ske årligen. Brister och fel ska dokumenteras och åtgärdas.

Tillsynen och uppföljningen av reservatet kommer tillsammans att utgöra ett underlag för en eventuell revidering av skötselplanen.

9.1 Uppföljning av skötselåtgärder

I samband med att skötselåtgärder utförs ska utgångsläget innan åtgärden, tidpunkt för åtgärd, åtgärdens omfattning och utförande samt uppnått resultat dokumenteras för att möjliggöra en långsiktig uppföljning. Vidare ska även kostnaderna för åtgärderna noteras.

9.2 Uppföljning av bevarandemål

Områdets bevarandemål ska följas upp enligt fastställda metoder för uppföljning av skyddad natur. Uppföljningen kommer att ske utifrån reservatets skötselområden och enligt den indelning i naturtyper för basinventering av skyddad natur som presenteras på kartan i bilaga 2. Indelningen kan komma att ändras efter ytterligare fältbesök i reservatet eller efter att området har flygbildstolkats.

Kartbilagor:

1. Naturtypsindelning enligt Vegetationstyper i Norden
2. Naturtypsindelning enligt basinventering av skyddad natur
3. Skötselområden för naturvärden
4. Anläggningar för friluftsliv